

NOTICIESDELDIA – ECONOMIA Recull de premsa econòmica digital al batxillerat

Francesc Nadal

Objectius

Antecedents: quin professor/a no ha aparegut alguna vegada a l'aula amb un retall de diari o revista encara calent de la fotocopidora? Les informacions que ens envolten sovint creen bones oportunitats de relacionar els continguts de qualsevol matèria amb el món real. Aquest fou el punt de partida del projecte *noticiesdeldia*ⁱ. Calia relacionar els continguts de la matèria d'Economia de l'empresa del batxilleratⁱⁱ amb les notícies fresques de la premsa diària. Es constatà, a la vegada, quelcom que ja sabíem: el poc hàbit de llegir premsa (i encara menys econòmica) entre els estudiants, així com la necessitat de potenciar la seva competència comunicativa quant a l'elaboració de presentacions i exposicions orals. En aquest sentit, molts joves no estaven al cas de l'actualitat. Desconeixien informacions bàsiques sobre fets i personatges empresarials, econòmics, polítics o socials. Llavors, vaig pensar que una de les millors maneres d'aprendre a aprendre seria que ells mateixos ho haguessin d'explicar als companys/es.

Els objectius del projecte són intencionadament borrosos, com és habitual en la metodologia d'Aprenentatge Basat en Problemesⁱⁱⁱ. Així doncs, no es proposa ni s'orienta cap tema en concret per a treballar, sinó que es deixa que sigui l'actualitat i la curiositat dels/de les alumnes de batxillerat la veritable guia de l'aprenentatge. L'única restricció és que parteixi d'una notícia econòmica o empresarial.

Podem concretar els objectius en tres premisses:

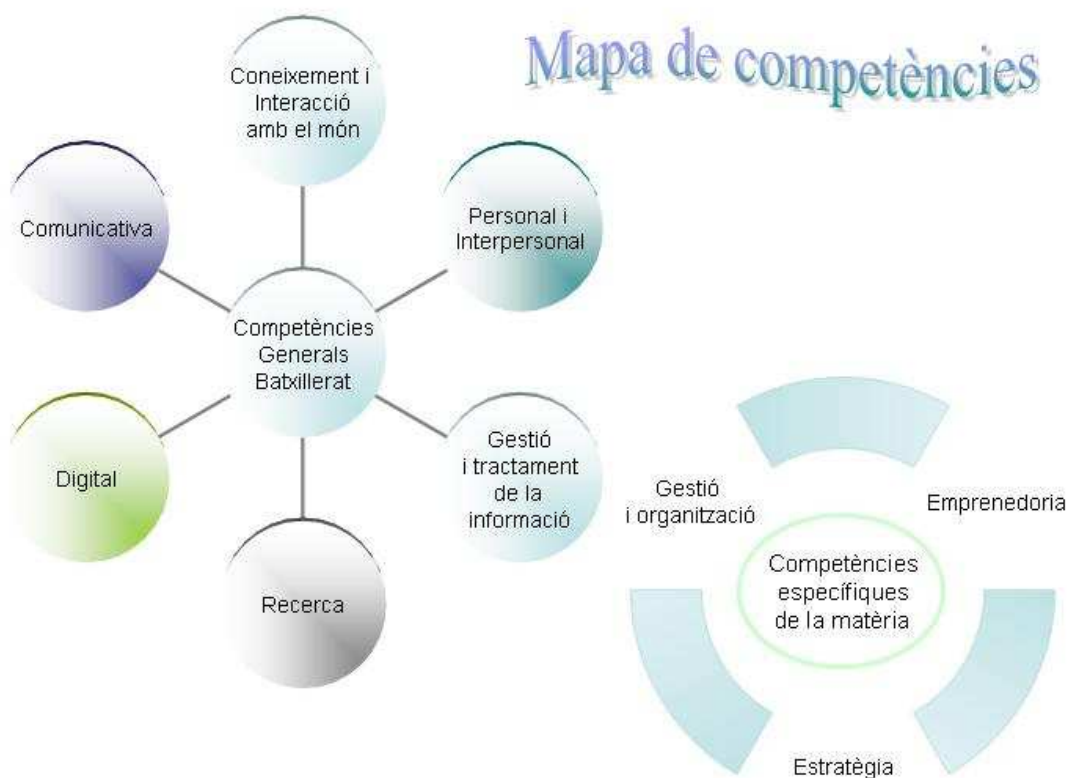
1. Conèixer i interactuar amb el món empresarial i econòmic
2. Millorar la competència comunicativa dels grups d'alumnes implicats en el projecte
3. Crear i compartir continguts en un entorn de treball digital

Les competències treballades són les pròpies del batxillerat:

- o La **competència comunicativa**. Domini de llengües, tant oralment com per escrit, així com el vocabulari específic, l'elaboració i organització del discurs i l'ús d'eines tecnològiques de suport a la comunicació i amb el complement, quan calgui, d'altres llenguatges (audiovisual, corporal, musical, plàstic...) en varietat de contextos i finalitats, com a eina per aprendre a aprendre.
- o La **competència en gestió i tractament de la informació**. Destresa que permet mobilitzar recursos per trobar, reunir, seleccionar i analitzar informacions procedents de fonts diverses i en diferents suports, tant en l'àmbit acadèmic com en la vida quotidiana.
- o La **competència digital**. Destresa derivada de coneixements teòrics i pràctics bàsics de la societat de la informació, de la seva cultura i dels seus productes, així com de les bones pràctiques del seu entorn.
- o La **competència en recerca**: Facultat de mobilitzar els coneixements i els recursos adients per aplicar un mètode lògic i raonable per tal de trobar respostes a preguntes o per resoldre problemes rellevants més enllà dels coneixements, destreses i actituds que es posseeixen.
- o La **competència personal i interpersonal**. Facultat de mobilitzar el conjunt de capacitats i destreses que permeten, d'una banda, l'autoconeixement i el coneixement dels altres i, d'altre, treballar en entorns col·laboratius.
- o La **competència en el coneixement i interacció amb el món**. Aplicar els sabers escolars, referits al món natural, social i cultural, que tenen per objecte la comprensió i interacció amb la societat i el món on es viu i es creix, per tal de dirigir reflexivament les accions cap a la seva millora.

Les competències específiques de la matèria d'Economia de l'empresa són:

- o La **competència en gestió i organització** implica l'assoliment de la capacitat de planificar les activitats, les persones i els materials de forma adient, prenent les decisions oportunes per arribar a un objectiu concret. Partim de la base que en economia els recursos són limitats i s'han de gestionar de forma adient a les necessitats il·limitades.
- o La **competència en estratègia** implica l'ús d'una determinada metodologia que comporta activitats ordenades i relacionades entre si enfocades cap a un propòsit, seguint un principi d'eficiència. Cada acció que es prengui implicarà l'elecció d'uns recursos i fins i tot d'unes persones, assumint el risc.
- o La **competència en emprenedoria** involucra les capacitats relacionades amb el lideratge, l'assumpció de les responsabilitats inherent a la gestió i, per tant, l'acceptació del fracàs, que conformen un conjunt d'habilitats específiques de la matèria. Suposa el desenvolupament de l'autonomia i la seguretat en un mateix la creativitat i la reflexió per la creació i defensa d'una activitat que pot esdevenir projecte de futur.

Desenvolupament

A partir de la idea o necessitat inicial, un cop definits els objectius que volíem assolir, va ser necessari crear un bloc a internet com a eina tecnològica. Els reculls de premsa de negocis que existien en el mercat no s'adequaven prou al que buscàvem. En alguns casos les referències eren unes quantes pàgines web amb enllaços externs a mitjans de comunicació. Massa generals, poc precises, mal actualitzades... En d'altres ocasions el servei era de millor qualitat però no era gratuït, la qual cosa l'invalidava per a un ús educatiu. Calia crear un recurs dinàmic que s'actualitzés sol, que facilités la consulta de les seccions d'Economia de diversos mitjans de comunicació en una sola pàgina i que fos completament gratuït. Tot això és el bloc Notíciesdeldia – Economia.

El bloc es basa en la sindicació RSS^{iv}. La informació seleccionada per als estudiants apareix a la dreta de la pantalla. Comença amb els titulars de la premsa local i comarcal més propera. Cobreix

bona part de la premsa econòmica catalana i espanyola, de diverses tendències i ideologies. També hi apareixen agències de notícies, premsa estrangera (França, Alemanya, Regne Unit...), enllaços de *Google News* o els destacats de les edicions del *Financial Times*^v i el *Wall Street Journal*^{vi} en anglès. Tot el contingut dels titulars es pot traduir per mitjà de *Google Translator* a diversos idiomes. Malgrat tot, la llista de premsa sindicada és limitada per no condicionar el temps de càrrega amb connexions lentes. El rol del professor és, en aquest sentit, el que Dolors Reig identifica com a *content curator*^{vii}: selecciona, filtra i fa més digerible la informació. És un intermediari crític del coneixement.

Quant a l'organització temporal, cada setmana invertim una hora a l'aula informàtica, a la recerca de notícies, elaboració de presentacions, publicació al bloc i realització d'altres pràctiques a l'aula virtual de moodle. Una fracció d'una altra hora es dedica a les exposicions orals. La resta de temps l'invertim en sessions teòriques, proves, reptes i altres projectes propis i compartits. De vegades l'output final no és una presentació, sinó un vídeo^{viii}. Llavors, si el temps ens ho permet, el subtitulem al castellà i a l'anglès. Els grups d'alumnes tenen total llibertat per elaborar el producte que creguin convenient per entendre o explicar millor una notícia o una activitat.

A la part principal del bloc s'hi publiquen les notícies, les presentacions i els vídeos que trien els grups d'estudiants, citant la font original. Així, periòdicament, un membre de cada equip realitza l'exposició oral de la notícia econòmica a la resta de la classe, comparteix el que ha après i es crea un nou escenari d'aprenentatge. Les eines d'interacció són les preguntes directes durant les exposicions orals – valorades a la corresponent taula d'avaluació -, els comentaris del bloc a blogger, un xat de Cbox^{ix} i la possibilitat de compartir i comentar fàcilment qualsevol element publicat per mitjà de xarxes socials com Twitter (amb el hashtag #notedia i finestra a la mateixa web), Facebook o Google+. Es tracta de fomentar, en un cert sentit, la cooperació i la crítica constructiva entre l'alumnat de batxillerat que participa del projecte. I, a més a més, per què no dir-ho, una sana competència entre els grups de treball.

Al bloc hi figuren també diverses pestanyes addicionals: la presentació del projecte i dels/de les autors/es, la connexió amb l'aula virtual de moodle^x que utilitzem habitualment, un apartat de vídeos amb material audiovisual propi i podcast de ràdio i televisió per complementar les presentacions, enllaços a diaris oficials, diverses eines TIC que recomano, tutorials d'ajuda varis i una secció d'humor que, amb l'actual conjuntura econòmica i política, no hi podia faltar. A la capçalera del bloc hi apareix el ticker amb les cotitzacions a la borsa de les empreses de l'IBEX35^{xi}, cortesia d'Infobolsa^{xii}. Funcionem amb una llicència Creative Commons BY-NC-SA^{xiii}.

El projecte *noticiesdeldia-economia* està en continu moviment i s'hi van afegint novetats tot sovint. La darrera eina integrada ha estat la creació d'una revista de notícies econòmiques i empresarials filtrades i seleccionades amb l'eina Scoop.it^{xiv}. La premisa és integrar recursos gratuïts i interessants que puguin ser útils per a visitants del món educatiu i del món de l'empresa. Molts els hem anat incorporant sobre la marxa. Segons Ian Gilbert, és molt important mostrar entusiasme i ganes d'aprendre per contagiar-les i motivar als alumnes^{xv}. Aquesta experiència es va presentar a les darreres Jornades Espiral 2011^{xvi}, el novembre d'aquest any, a Barcelona. Des d'aleshores el bloc ha incorporat força novetats.

Durant aquest curs 2011/12 s'han publicat més de 70 articles al bloc. Les visites mensuals actuals ronden les 1500, un 40% de les quals provenen de països estrangers. Fins ara acumulem més de 8000 visites i nombrosos comentaris i mencions per mitjà de twitter, cbox, slideshare o facebook.

El bloc *Noticiesdeldia – Economia* serà premiat en el VI Premios Edublogs Espiral^{xvii} en la categoria de millor bloc d'alumnes de batxillerat el proper dia 2 de juny, a Madrid. Llavors sabrem si obtenim la baldufa d'or, de plata o de bronze. En el moment d'escriure aquesta comunicació encara no és públic.

Avaluació

Un bloc com *noticiesdeldia* és un recurs tècnic que, amb una preparació adequada, resultaria prou senzill de traslladar a d'altres matèries. Tanmateix, en la meua opinió, tant important és la plataforma tecnològica que emprem com l'organització pedagògica del treball a l'aula.

En primer lloc voldria aclarir que aquesta proposta pedagògica només pretén divulgar i compartir un mètode que m'ha funcionat en diversos instituts i nivells. Jo mateix l'he adaptat quan ho he cregut convenient, en funció del públic objectiu: tipologia d'alumnat, nivell, matèria... He d'agrair bona part d'aquestes idees a la Montserrat Clapers, actualment docent a l'Institut de Sils.

La proposta es basa en el mètode PBL o ABP, l'Aprenentatge Basat en Problemes. Es tracta d'organitzar als alumnes en grups cooperatius d'un màxim de quatre. Grups de més de quatre no solen funcionar perquè sempre n'hi ha algun que aprofita, diguéssim, per delegar les seves tasques i no treballar. Cada membre del grup és responsable del producte exigut, però també té un rol específic assignat: advocats/des, secretaris/àries, procuradors/es i notaris/àries. Aquests rols són rotatius i es tracta d'acabar el curs de manera que cada alumne els hagi desenvolupat tots en alguna ocasió.

En síntesi, els *advocats/des* són els portaveus del grup i els primers a exposar la notícia econòmica. Obren camí. Els *secretaris/àries* són responsables de la correcta presentació per escrit de les pràctiques, així com de la correcta publicació dels posts del bloc. Els *procuradors/es* han de "procurar" que el grup funcioni. Quan hi hagi diversitat d'opinions tenen vot de qualitat. Manen i organitzen. Quan un grup no funciona el professor crida l'atenció al procurador/a perquè ho resolgui. Finalment, els *notaris/àries* valoren les exposicions orals i les pràctiques per mitjà d'unes taules. Els notaris posen la nota als ponents de les notícies i també a la resta del seu grup, mentre que la resta del grup els posa la nota a ells (vegeu graella). En aquest sentit, val a dir que l'alumnat que m'he trobat fins avui ha estat, en general, força just a l'hora d'avaluar el seu propi treball. Tanmateix, convé no oblidar que el *jutge* final és el professor/a de la matèria.

Al batxillerat, els rols es relaxen una mica si els comparem amb l'aplicació a la secundària obligatòria. Creix el grau d'autonomia. Una de les competències pròpies de la matèria d'Economia de l'empresa és la de Gestió i organització. L'alumnat l'ha de poder exercir.

Noticiesdeldia s'integra completament a la programació de les matèries d'Economia de l'empresa i d'Economia del Batxillerat. L'exposició dels articles permet desenvolupar continguts econòmics i dona peu a moltes ampliacions complementàries. Preguntes com, per exemple, què està passant amb Grècia, per què no podem solucionar la crisi engegant la màquina d'imprimir diners, per què cal una reforma laboral, quina importància té la prima de risc o què representa que un banc o una caixa hagi de ser intervinguda, troben el seu entorn natural de treball i explicació. Així, tot plegat es té en compte quan es realitza l'avaluació. Crec que si demano un volum de treball elevat és just que el valori. La meua opció és fer comptar les activitats de moodle i les exposicions orals igual que si fossin proves escrites.

Cal destacar també que l'alumnat realitza una autoavaluació del seu treball per mitjà d'una graella que omplen els notaris de cada grup. També contesta diversos qüestionaris metacognitius durant l'any per seguir el seu propi procés d'aprenentatge i puntuar el desenvolupament de les activitats. Aquesta informació resulta molt útil per al meu propi procés de pràctica reflexiva i la planificació del mateix curs i dels següents.

La graella d'autoavaluació de les expressions orals la tinc compartida a Slideshare^{xviii}. La podeu consultar i baixar-vos-la lliurement.

Conclusions

De l'experiència dels darrers mesos constato que la capacitat comunicativa de l'alumnat ha millorat força, així com la seva competència digital i de gestió i tractament de la informació. El vocabulari econòmic emprat i la qualitat de les presentacions experimenta una millora notable des dels primers dies. La dimensió pública dels missatges del bloc ajuda a la motivació de l'alumnat, així com el volum i els orígens de les visites del bloc. És motivador, per exemple, que quan es publica un article sobre el paper d'Alemanya i França en la crisi de l'Euro augmentin les visites provinents d'aquests dos països. Finalment, també aprenen a organitzar-se, milloren el seu esperit crític i interactuen en un grup cooperatiu.

L'aprenentatge és, en definitiva, més significatiu. Ens ho passem bé i es genera entusiasme. L'activitat té un contingut competencial potent. Els alumnes aprenen economia i argumenten els seus punts de vista usant els materials al seu abast: les dades i la informació. Les principals dificultats que m'he trobat són les èpoques de forta càrrega docent de batxillerat: treball de recerca, avaluacions, preparació de les proves d'accés a la universitat... També podria millorar el nivell d'interacció a les xarxes socials. En el cas dels meus alumnes, vam dedicar unes sessions a potenciar l'ús de Twitter, que era minoritari respecte a Facebook. Tampoc ajuda, en ocasions, la dotació informàtica dels centres o les fallades de les connexions a internet, que cal prendre's amb humor.

El proper curs tinc la intenció de promoure un projecte Etwinning per compartir el projecte amb d'altres instituts europeus. Crec que pot ser molt interessant conèixer i intercanviar notícies i punts de vista sobre fets econòmics i empresarials entre alumnes de diversos instituts d'Europa. De moment estem a la fase de contactes.

Bibliografia i referències

- i Adreça del bloc del projecte - <http://noticiesdeldia.blogspot.com>
- ii Currículum batxillerat – Decret 142/2008 - DOGC núm. 5183.
<http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/index.php?module=Pages&func=display&pageid=22>
- iii GUIM, Jordi – Los problemas en PBL, Divendres, 18 de maig de 2012 - <http://pbl-abp.blogspot.com.es/2012/05/los-problemas-en-pbl.html>
- iv RSS a la Viquipèdia - <http://ca.wikipedia.org/wiki/RSS>
- v Financial Times - <http://www.ft.com/home/uk>
- vi Wall Street Journal - <http://europe.wsj.com/home-page>
- vii REIG, Dolors. Content curator, Intermediario del conocimiento: nueva profesión para la web 3.0. Dissabte, 9 de gener de 2010 - <http://www.dreig.eu/caparazon/2010/01/09/content-curator-web-3/>
- viii Exemples de vídeos - <http://notedia.nixiweb.com/notedia.html>
- ix Cbox - <http://www.cbox.ws/>
- x Economia i matemàtiques - <http://phobos.xtec.cat/fnadal/moodle> (aula virtual enllaçada al bloc)
- xi IBEX35 a la Viquipèdia - http://ca.wikipedia.org/wiki/Ibex_35
- xii Infobolsa - <http://www.infobolsa.es/>
- xiii Llicència de Creative Commons - <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/>
- xiv ND – La Revista - <http://www.scoop.it/t/noticiesdeldia-economia>
- xv GILBERT, Ian. *Essential motivation in the classroom*. Routledge Falmer. London and New York, 2002
- xvi Programa de les Jornades Espiral 2011 - <http://ciberespinal.org/jornades11/jespinal/programa/>
- xvii VI Premi Espiral Edublogs - <http://espiraledublogs.org/2012/>
- xviii Graella d'avaluació d'Expressions orals - <http://www.slideshare.net/fnadalrius/graella-expressi-oral-9753368>